

Commentarium Sextum in ‘Sibi Scribere’

AKAI Kiioakius

1 Praemissa

Aliqui professor, qui ethicam docet, neglexit positionem educativam meam et non assignavit mihi inquisitorem investigationis aditus in universitatem. Secundum autem expressionem alicujus philosophi Italici, ‘Alice capisce tutto quel che c’è da capire.’ (E. Bencivenga, *La filosofia in ottantadue favole*, p. 31) Saepe sunt multi qui non sunt tamquam ‘Alice’. Quando autem aliquis arbitratur scire ea quae nesciat, hoc est ex ignorantia ignominiosa et probrosa, quia nescire ea quae nesciat arbitrari est, ut videtur, facile, sed profecto difficile.

Aliqui philosophus commemorat res societatum philosophorum qui praetendunt philosophari sed re vera non philosophatur. Whitehead vero distinxit speculationem puram ab eruditione cum logica, et utraeque necessariae sunt. Haec commemoratio vero videtur condemnare mores hominum qui praetendunt philosophari sine logica.

Pure speculation, undisciplined by the scholarship of detailed fact or the scholarship of exact logic, is on the whole more useless than pure scholarship, unrelieved by speculation. [A. N. Whitehead, *Adventures of Ideas*, 1933, New York: The Free Press, p. 108.]

In hoc loco, interest nostra recte animadvertere differentiam inter philosophiam cum logica et alias scientias quam philosophiam.

Si haec observatio vera est, habemus exempla ignorantiae multorum de deo seu deis, sic,

cetera quae fieri in terris caeloque tuentur
mortales, pavidis cum pendent mentibus saepe,
et faciunt animos humilis formidine divom
depressosque premunt ad terram propterea quod
ignorantia causarum conferre deorum
cogit ad imperium res et concedere regnum. [Lucretius, *de rerum natura*, VI. 50 – 55.]

In hoc loco, interest nostra recte animadvertere differentiam inter philosophiam cum logica et alias scientias quam philosophiam.

Invenimus vero multas monologias in multis libris philosophicis. Exempli gratia, Collingwood commemorat monitum S. Alexandri de relatione inter mundum et deum.

Our ordinary thoughts of God are no doubt childish; but, such as they are, they begin thinking that in the beginning God created the heavens and the earth. Alexander, on the contrary, says that in the end the heavens and the earth will create God. [R. G. Collingwood, 1945, *The Idea of Nature*, Oxford, pp. 163–164.]

Philosophi autem moderni arbitrantur scire ea quae nesciunt, sed interest nostra animadvertere limitationem intellectus humani vel facultatis rationis humanae, quam monuit B. Pascal.

La dernière démarche de la raison est de reconnaître qu'il y a une infinité de choses qui la surpassent. Elle n'est que faible si elle ne va jusqu'à connaître cela. [Pascal, *Pensées*, Lafuma 188 ; Brunschvicg 267.]

Arbitrari vero scire ea quae nesciat, est in culpa, quod invenimus in verbis Socratis.

καίτοι πῶς οὐκ ἀμαθία ἐστὶν αὕτη ἢ ἐπονείδεστος, ἢ τοῦ οἶσθαι εἰδέναι ἃ οὐκ οἶδεν; [Plato, *Apologia Socratis*, 29B1–2.]

In hoc loco, Socrates culpat habitum malum illorum qui arbitrantur scire ea quae nesciunt, et tribuit hunc habitum superbiae.

2 Consideratio

Deinde, aliqui professor, qui philosophiam docere praetendit sed re vera non docet, reddidit ad officium facultatis litterarum tabulam lectionum novi anni philosophicam, quae differt a tabula lectionum quam tres philosophiae docentes antea decreverunt.

Itaque debuit tabulam lectionum falsam emendare. Quae autem essentialiter emendanda sunt, videntur intellectus alicujus professoris et habitus esse. Sed, ea quae semel atque iterum constituta sunt, ut intellectus seu habitus, emendare nequimus. Si vero consulto tabulam falsam ad officium facultatis litterarum reddidit, molestia seu vexatio est. Sed non fas est meliorem virum vexari a deteriore qui de industria tabulam falsam ad officium facultatis litterarum reddidit.

Iste professor, qui philosophiam docere praetendit, se excusare de ignorantia non potest, quia ipse tabulam lectionum antea decrevit.

Exempla ignorantiae notabilia videntur habere relationem inter mundum et deum seu deos. Differentia enim inter philosophos veros et homines qui praetendunt philosophari, partim explicat istam quaestionem de deo seu deis. Rursus explicat haec opinio quam A. N. Whitehead videtur surgere in parte, quamvis quodque systema philosophicum in dubium venit.

· · · God is the great companion — the fellow-sufferer who understands. · · · the inward source of distaste or of refreshment, the judge arising out of the very nature of things, redeemer of goddesses of mischief, in the transformation of Itself, everlasting in the Being of God. In this way, the insistent craving is justified — the insistent craving that zest for existence be refreshed by the ever-present, unfading importance of our immediate actions, which perish and yet live for evermore. [A. N. Whitehead, 1978(1929), *Process and Reality*, p. 351.]

Si autem homines eligunt naturaliter systema philosophicum quod theoriam de deo seu deis continet, res meliores facere non possumus. Homines igitur qui eligunt idem systema philosophicum, faciunt eundem gregem philosophicum quod excludit et vexat alios qui re vera philosophantur.

3 Epilogatio

Ex eo quidem errore adversus philosophiam oborta est infamia, quod non pro dignitate ipsam attingunt, neque enim a spuris, sed legitimis est attrahenda.

Quoad enim veritatem similiter manum eum ponemus animum, qui voluntarium mendacium odit et aegre fert ipse secum, et aliis mentientibus indignatur, involuntarium vero mendacium facile tolerat,

et si ignorare aliquid deprehendatur, haud graviter perfert, sed libenter veluti sus ignorantiae sordibus volutatur.

Et haec quidem fortasse isti professores aut alius quispiam maxima stulta, quae ad philosophiam non se habent, putant, sed multo magis id facere quod hi nunc faciunt, hominem, qui re vera philosophatur, injuste audentes excludere et vexare.

Si enim veritatis imperiti homines tum de multis aliis non recte sentiunt, tum etiam circa scientiam et ignorantiam harumque medium sic afficiuntur, ut quotiens in ignorantiam feruntur, vere judicent, quotiens vero ab ignorantia surgent in medium, et repletionem et voluptatem assequi arbitrentur.

Colli non videtur permittere huic opinini quaestionem de ortu philosophiae, quod non satis explicatur.

Abbiamo in senso stretto di dare un quadro della nascita della filosofia. Nel momento stesso in cui la filosofia nasce, noi qui l’abbandoniamo. [G. Colli, 1975, *La nascita della filosofia*, Milano: Adelphi, p. 116.]

Problema igitur manet.

Corrigendum ad Commentarium Quintum in ‘Sibi Scribere’(2018): pag. 3, lin. 10, ‘Commentarium Quartum’ pro ‘Commentarium Primum’, et pag. 3, lin. 12, ‘Commentarium Quartum’ pro ‘Commentarium Primum’.

Bibliographia

- Akai, K. (赤井清晃), 2019. ‘Commentarium Quintum in ‘Sibi Scribere’’, 『比較論理学研究』, 16, 1–4.
- Bencivenga, E., 2017. *La filosofia in ottantadue favole*, Milano: Modandori.
- Colli, G., 1975(2019). *La nascita della filosofia*, Milano: Adelphi.
- Collingwood, R. G., 1945(1978), *The Idea of Nature*, Oxford: The Clarendon Press.
- Lucretius. 1900(1988). *Lucreti De Rerum Natura*, recognovit brevique adnotatione critica instruxit C. Bailey, Oxford: Oxford University Press.
- Pascal, B. 1963. *Oeuvres complètes*, Présentation et notes de Louis Lafuma, Paris : Seuil.
- Plato, 1900(1979). *Platonis Opera*, Tomus I, ed. J. Burnet, Oxford: Oxford University Press.
- Whitehead, A. N. 1933. *Adventures of Ideas*, New York: The Free Press.
- ———, 1978(1929). *Process and Reality*, New York: The Free Press.

(Akai, Kiyooki, Universitas Hiroshimaensis [Philosophia])

Commentarium Quintum in ‘Sibi Scribere’

AKAI Kiioakius

Aliqui professor, qui ethicam docet, neglexit posotionem educativam meam et non assignavit mihi inquisitorem investigationis aditus in universitatem. Deinde, aliqui professor, qui philosophiam docere praetendit sed re vera non docet, reddidit ad officium facultatis litterarum tabulam lectionum novi anni philosophicam, quae differt a tabula lectionum quam tres philosophiae docentes antea decreverunt. Itaque debuit tabulam lectionum falsam emendare. Ex eo quidem errore adversus philosophiam oborta est infamia, quod non pro dignitate ipsam attingunt, neque enim a spuriis, sed legitimis est attrectanda.